

παξ. Εὔβ. (Γαλτσ.) Κέρκ. (Αὐχίον. Καρουσ. Κασσιόπ. Περούλ. Σιν.) Λευκ. Παξ. *γοργογιάννης* Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) Λευκ. Παξ. — Α. Βαλαωρ., Ἔργ., 3.265 — Π. Γενναδ., Λεξικ. φυτολογ., 232 Μ. Στεφανίδ., Λεξικογρ. Ἀρχ. 6 (1923), 220 κ.ά. — Λεξ. Βερ. 134 *γοργογιάνης* Σάμ. (Μυτιλην.) Στερελλ. (Βαρετάδ. Σπάρτ.) *γοργόγιανος*, Μ. Στεφανίδ., ἐνθ' ἄν., σ. 232 *γοργογιάνος* Στερελλ. (Ἀράχ.) *γοργογιάνους* Στερελλ. (Αἰτωλ.) *ἀργουγιάνης* Θεσσ. (Κακοπλεύρ.) *ἀργουγιάνης* Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Κατάκαλ. κ.ά.) *βορβουγιάνης* Σάμ. (Κουμαδαρ.) θηλ. *γοργογιάνη* Κέρκ. *γοργογιάνη* Στερελλ. (Σιβ.) *γοργόγιαννη* Π. Γεννάδ. Λεξικ. Φυτολ. 213 — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Πρω. Δημητρ. *γοργογιάνη* Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. οὐδ. *γοργογιάνη* Ἡπ. (Μαργαρ.) Ζάκ. Κέρκ. Κρήτ. — Χελδρ.-Μηλιαρ., Δημ. ὄνομ. φυτ. 63, 67, 68, 69 — Λεξ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. *γοργογιάνη* Κέρκ. (Αὐχίον. Καρουσ. Περούλ. Ραχτ.) *γοργόγιανος* Λεξ. Βλαστ. 449 *γοργογιάνης* Σάμ. *γοργιάνη* Πελοπν. (Κλειτορ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *γοργά* καὶ τοῦ ρ. *γιάινω*.

1) Εἶδη ἀγρίων θαμνωδῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Χειλανθῶν (Labiatae): α) Ἐλελίσφακον τὸ ἱεροβότανον (*Salvia verbenaca*) πολλαχ. Συνών. *ἀγριοβασίλικος* 2β, *βουτυρόχορτο*. β) Ἐλελίσφακον τὸ ἐρυθρανθές (*Salvia sclarea*) Κέρκ. (Αὐχίον. Καρουσ. Κασσιόπ. Περούλ. Ραχτ. Ρόδ. Σιν. κ.ά.) — Π. Γενναδ., Λεξικ. Φυτολογ., 300. Συνών. *ἀγριοβασίλικος* 2, *ἀιγιάνη* ης. γ) Ἐλελίσφακον τὸ ὀσμινον (*Salvia horminum*) Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Ὁθων. Παξ. κ.ά. — Χελδρ.-Μηλιαρ., Δημ. ὄνομ. φυτ., 69. Συνών. *καυλόχορτο*, *σαρκοθρόφι*. δ) Ἐλελίσφακον τὸ φαρμακευτικόν (*Salvia officinalis*) Π. Γενναδ., Λεξικ. Φυτολογ., 300 Χελδρ. - Μηλιαρ., Δημ. ὄνομ. φυτ., 69 — Λεξ. Βλαστ. 477. Συνών. *ἀλίσφακιά* 3, *κυννομαλιά*, *μηλασφάκι*, *μηλοσφακιά*, *νεροφασκούδι*, *φασκομηλιά*. ε) Ἐλελίσφακον τὸ τενόρειον (*Salvia tenorii*) Μέγαρ. Στερελλ. (Δεσφ.) Σάμ. (Κουμαδαρ.) κ.ά. στ) Φλομὶς ἡ θαμνώδης (*Phlomis fruticosa*) Λεξ. Βλαστ., 461. Συνών. *ἀγκαθαθιά*, *γαϊδοφάνα*, *γαϊδοφάνα*, *γαϊδοφάνα*, *παπουδιά*, *παπουλιά*, *σφάκα*, *σφακοθρόφι*. ζ) Τεύκριον ἡ χαμαΐδρυς (*Teucrium chamaedrys*) Ἀντίπαξ. Παξ. Στερελλ. (Βαρετάδ. Σπάρτ.) κ.ά. η) Τεύκριον τὸ ξανθόν (*Teucrium flavum*) Πελοπν. (Κλειτορ.) κ.ά. Συνών. *γαρδελόχορτο*, *δοντοχόρτι*, *λιβανόχορτο*, *μοσκοχόρταρο*, *μεταξόκλαδο*, *νταναβία*. 2) Εἶδη ποωδῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Τραχυφυλλιδῶν (Borraginaceae): α) Ἀγχουσα ἡ φαρμακευτικὴ (*Anchusa officinalis*) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Κατάκαλ. Τριχοκκ. Τριφύλλ. κ.ά.) Σάμ. (Μυτιλην.) Στερελλ. (Σπάρτ.) Συνών. *ἀγγουρίτσα*, *βοιδόγλωσσα* 2α, *φοῦρνελας*. β) Κυνόγλωσσον τὸ γραπτὸν (*Cynoglossum pictum*) Ἡπ. (Αὐλότοπ. Μαργαρ. Πάργ. κ.ά.) Θεσσ. (Κακοπλεύρ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ. Κάβ. Κασσιόπ. Σιν. Σπαρτερ. κ.ά.) — Π. Γενναδ., Λεξικ. Φυτολογ., 583 Χελδρ. - Μηλιαρ., Δημ. ὄνομ. φυτ., 63 — Λεξ. Βερ. 134 Βλαστ. 449. Συνών. *σαρκοθρόφι*, *σκαυλόγλωσσο*. 3) Τὸ βαθύριζον φυτὸν Βερονίκη ἡ σταχυανθής (*Veronica spicata*) τῆς οἰκογ. τῶν Γρομφαδιδῶν ἢ Χοιραδιδῶν (*Scrofulariaceae*) Κέρκ. κ.ά. 4) Μέλαινα ἡ πρασίνη κιμωλία, γράφουσα λευκά, πιθαν. ὁ μόροχθος ἡ λευκογραφίς τῶν ἀρχαίων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεδίδοντο ἐπουλωτικαὶ ἰδιότητες Στερελλ. (Αἰτωλ.) — Μ. Στεφανίδ., Λεξικογρ. Ἀρχ. 6 (1923), 232. 5) Χῶμα φαί-

χρουν Στερελλ. (Ἀράχ.) Συνών. *ἀλεπογιή*, *ἀλεπόχωμα*.

γοργογνέθω ἐνιαχ. *γοργονέθω* Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *γοργά* καὶ τοῦ ρ. *γνέθω*.

Ταχέως νήθω, *κλώθω* ἐνθ' ἄν.: Γνωμ. Ἀργοστοίβαζε καὶ *γοργογνέθε* Πελοπν. (Λακων.)

γοργογόνατος ἐπίθ. Κάρπ. Κρήτ. — Μ. Φιλήντ., Θρῦλ., 58 — Λεξ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ. *γοργογόνατος* Κάρπ. Κάσ. Τῆλ. *γοργογόνατος* Μ. Φιλήντ., Γραμματ., 89 Γλωσσογν., 2.145 *γοργογότατος* Λέσβ. *γοργοότατος* Κάρπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γοργός* καὶ τοῦ οὐσ. *γόνατος*. Διὰ τὸν τύπ. *γοργόνατος* βλ. Μ. Φιλήντ., Γλωσσογν., 2.145.

Μόνον εἰς ἄσμ., ὁ ταχὺς τοὺς πόδας ἐνθ' ἄν.:

Μαῦρε μου *γοργογόνατε* καὶ ἀνεμοκυκλοπόδη, πολλὰς φορὰς μὲ γλύτωσες ἀπὸ βαρεῖς φουρτοῦνες (μαῦρος = ὁ μέλας ἵππος, ἀνεμοκυκλοπόδης = ταχύπους) Κρήτ.

Μαῦρε μου *γοργογόνατε* καὶ ἀνεμοκυκλοπόδη, ἴσως καὶ τὴν βεράσουμε ἐτούτη τὴν φουρτοῦνα αὐτόθι.

Μαῦρο μου *γοργογόνατο*, ἀνεμοποδαρᾶτο, πού ῥχεις κοδὰ τὰ γόνατα, τὴν γεφαλὴν ῥσια-κάτω αὐτόθι. || Ποίημα.

Γιὰ ἰδὲς τὸν παλλήκαρο, τί λεβεντιά, τί νιάτα, πάνου σὲ *γοργογόνατο*, σὲ φτεροπόδη μαῦρο! Μ. Φιλήντ., Θρῦλ., ἐνθ' ἄν. Συνών. *ἀλαφροπάτης* 2, *ἀλαφροπόδαρος*, *ἀνάφτερος*, *ἀνεμοκυκλοπόδης*, *ἀνεμοσουριασμένος* (βλ. εἰς λ. *ἀνεμοσουριάζω*), *ἀνοιχτοπάτης*, *ἄξιος* 4, *γοργοπόδαρος*, *γοργοπόδης*, *γρήγορος*, *σαῖνι*, *σβέλτος*, *φτεροπόδαρος*, *φτεροπόδης*, ἀντίθ. *ἀγάλῃος*, *ἄναργος*, *ἀράθυμος* 1, *ἀργητός* Α 1β, *ἄργιρος*, *ἀργοκίνητος*, *ἀργοπερπάτητος*, *ἀργοπόρευτος*, *ἀργοπορινός*, *ἀργοποριστής*, *ἀργόπορος*, *ἀργός* Α2, *ἀργοσάλευτος*, *ἀργόσης*, *ἀργοστόλιστος* 2, *ἀργόσυρτος*, *ἀργοχέρης*, *ὀκνογάιδουρος*, *ὀκνός*.

γοργογουρғουρίζω ἐνιαχ. Μετοχ. *γοργογουρғουρισμένος* Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *γοργά* καὶ τοῦ ρ. *γορғουρғίζω*.

Στενοχωροῦμαι, ταράσσομαι ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ἐξύπησε ὁ πατέρας του *γοργογουρғουρισμένος* Ρόδ.

γοργογρήγορος ἐπίθ. ἐνιαχ. *γοργογλήγορος* Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῶν ἐπιθ. *γοργός* καὶ *γρήγορος*.

Μόνον εἰς ἄσμ., ὁ λίαν ταχύς:

Ποιός ἔχει πόδια νὰ σταθῇ καὶ μάτια νὰ τηράξῃ καὶ χέρια *γοργογλήγορα* τὰ στέφανα ν' ἀλλάξῃ (Πελοπν. (Μάν.)

γοργογυρεύω Κ. Παλαμ., Ὑμν. Ἀθην.², 69.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *γοργά* καὶ τοῦ ρ. *γυρεύω*.

Ζητῶ ταχέως, μετὰ σπουδῆς, *γρήγορα*: Ποίημα.

Μιά μέρα πρὸς τοῦ Ὀλύμπου τὴν κορυφή
ἀγνή τοῦ πλάνου τοῦ ἔρωτα ἀδερφή
χαμήλωσ' ἢ ἁρμονία καὶ κατέβη,
ἢ θεία ματιά της τί γοργογυρεύει;

γοργογυρίζω Κορ., "Ατακτ., 2.95 — Λεξ. Δημητρ.

Τὸ Βυζαντ. γοργόγυρίζω. Βλ. Διγεν. Ἀκρίτ., στ. 801 (ἐκδ. Hesselting) εἰς Λαογρ. 3 (1911), 576 καὶ Βλεθανδρ. καὶ Χρυσάντζ., στ. 119 (ἐκδ. Ε. Κριαρᾶ, σ. 103).

1) Κάμνω τινὰ νὰ ἐπιστρέψῃ, νὰ γυρίσῃ ταχέως, μετὰ σπουδῆς Λεξ. Δημητρ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Βέλθανδρ. καὶ Χρυσάντζ., στ. 118-119 (ἐκδ. Ε. Κριαρᾶ) «καὶ ἂν αὐτοπροαίρετος οὐ θέλει νὰ γυρίσῃ, | ἐπάρετέ τον πεταστόν, γοργογυρίζετε τον». 2) Ἀμτβ., ἐπιστρέφω ταχέως Λεξ. Δημητρ.: Κοίταξε νὰ γοργογυρίσῃς ἀπὸ τὸ ταξίδι σου. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Διγεν. Ἀκρίτ., ἐνθ' ἄν., στ. 800 «τρεῖς ἔγκλες μου τὸν ἔγκλωσε καὶ τρεῖς ἐμπροστελῖνες | καὶ τὸ βαρὺν χαλίναρὸν διὰ νὰ γοργογυρίσῃ». 3) Στρέφω μετὰ ταχύτητος τροχὸν ἢ ἄλλο ἀνάλογον μηχανήμα Κορ., "Ατακτ., 2.95 Λεξ. — Δημητρ.

γοργογύριστος ἐπιθ. Ἡπ. (Τζουμέρκ.) Κέρκ. (Σιναρᾶ.) Κρήτ. Στερελλ. (Δωρ.) — Ν. Πολίτ., Ἐκλογ. 117, καὶ 193 Α. Καρκαβίτσ., Λόγ. πλώρ., 98 — Λεξ. Δημητρ. γοργόγυριστος Θράκ. (Αἰν.) Κέρκ. Ὁθων. γοργογυριστός Πελοπον. (Λακεδ.)

Ἐκ τῶν ἐπιθ. γοργός καὶ γυριστός.

1) Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ταχέως στρέφεται, γυρίζει, ὁ ταχύς, εὐκίνητος, σβέλιτος ἐνθ' ἄν.: Ὁ ἥλιος κόκκινος καὶ γοργόγυριστος σκάλωνε 'ς τὰ μεσοῦρανα Α. Καρκαβίτσ., Λόγ. πλώρ., ἐνθ' ἄν. || Ἄσμ.

Ἔλα κι ἄς τὸ παινέσουμε τοῦτο τὸ παλληκάρι,
ὁπῶχει πλάτες γι' ἄρματα κι ἁρμούς γιὰ τὸ λιθάρι
καὶ χέρια γοργογύριστα νὰ ρίχνουν τὴ σαῖτα
Ν. Πολίτ., ἐνθ' ἄν., 193.

Ἀν ἔχῃς πόδια νὰ σταθῇς καὶ μάτια ν' ἀντρανίζῃς
καὶ χέρια γοργογύριστα καὶ στέφανα νὰ γύρης
Κέρκ.

Ἐγὼ 'χω πόδια νὰ σταθῶ καὶ μάτια ν' ἀντρανίσω
καὶ χέρια γοργογύριστα στεφάνια νὰ γυρίσω
αὐτόθι. 2) Ὁ ταχέως, γοργὰ ἐπιστρέψας Λεξ. Δημητρ.

γοργοδάχτυλο τό, Θήρ. (Οἶα) Σίφν. — Ν. Πολίτ., Ἐκλογ., 118 — Λεξ. Δημητρ. ὀργοδάχτυλο Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός καὶ τοῦ οὐσ. δάχτυλο.

1) Ὁ ταχύς, εὐκίνητος, σβέλιτος δάχτυλος τῆς χειρὸς Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σίφν. — Ν. Πολίτ., ἐνθ' ἄν. — Λεξ. Δημητρ.: Ἄσμ.

Ποῖός ἔχει στόμα νὰ 'ς τὸ πῆ, γλῶσσα νὰ 'ς τὸ μιλήσῃ,
πειός ἔχει ὀργοδάχτυλα νὰ πᾶ νὰ σ' τότε δείξῃ;
Ἀπύρανθ.

Μάννα, ἔχω πόδια νὰ σταθῶ, κεφάλι γιὰ νὰ κλίσω,
ἔχω καὶ γοργοδάχτυλα τὰ στέφανα ν' ἀλλάξω
Σίφν.

Ἐχεις ποδάρια νὰ σταθῇς καὶ μάτια ν' ἀντρανίσῃς
ἔχεις καὶ γοργοδάχτυλα ν' ἀλλάξῃς δαχτυλίδια;
Ν. Πολίτ., ἐνθ' ἄν. 2) Ὁ ἔμπειρος, ἐπιτήδειος δάχτυλος τῆς χειρὸς Θήρ. (Οἶα) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) || Ἄσμ.

Ὅπ' ἔχ' ἐλὶά 'ς τὸ μάγουλο, ἐλὶά 'ς τὴν ἁμασκάλη,
ἐλὶά 'ς τὸ γοργοδάχτυλο, χαρὰ 'ς τὸν ποὺ τὴν πάρη

Οἶα. β) Εἰρων., ὁ ἄπειρος, ἀνεπιτήδειος Νάξ. (Ἀπύρανθ.):
Ποῦ νὰ 'ναι οἱ διαόλοι ἀπάνω 'ς τὰ ὀργοδάχτυλά σου, δε-
βέλα, ποὺ δὲ σταυρώνει τὸ χέρι σου δουλειὰ (δὲ σταυρώνει =
δὲν πιάνει).

Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γοργοδάχτυλος Πάρ.

γοργόδεμα τό, Τῆν.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός καὶ τοῦ οὐσ. δέμα.

Οἱ πυκνοί, οἱ ἀλλεπάλληλοι ξύλινοι ἢ σιδηροὶ σύνδεσμοι,
οἱ ἄρμοι τῶν οἰκοδομῶν.

γοργοδέτης ὁ, Μύκ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός καὶ τοῦ οὐσ. δέτης.

Μικρὰ δοκὸς διασταυροῦσα γωνίαν οἰκίας ἀγροτικῆς διὰ
νὰ στηριχθῶσιν ἐπ' αὐτῆς δοκοὶ μήκους μὴ ἐπιτρέποντος νὰ
φθάσωσιν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς στέγης.

γοργοδιάβα τό, Μ. Τσιριμώκ., Δεκάστ., 110.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός καὶ τοῦ οὐσ. διάβα.

Ἡ ταχεῖα διάβασις, τὸ γρήγορον πέρασμα:

Ποίημ.

Τὸ γοργοδιάβ' ἀλλοτινοῦ
κι ὁμορφον τόπον ξεδιπλώνει
τὸν κόσμον ὄνειρον θερινοῦ,
σὰν πιάσω τὸ τιμόνι.

γοργοδιαβαίνω Κ. Παλαμ., Πεντασύλλ., 131 Ι. Πολέμ., Σπασμέν. μάρμαρ., 80 Φ. Πανᾶ, Λυρικ., 58. Κ. Χρηστομ., Κερέν. κούκλ., 23 — Λεξ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. διαβαίνω.

Διέρχομαι, διαβαίνω, περνῶ ταχέως, γοργὰ ἐνθ' ἄν.:
Κ' ἔκανε ἄνεμο μὲ τὴν κοντὴ φουστίτσα της, σὰ γοργο-
διάβαινε μὲ τὰ κλειδιά κουνδουνιστὰ 'ς τὴν τσέπη τῆς ποδιᾶς
της Κ. Χρηστομ., ἐνθ' ἄν. || Ποιήμ.

Ἀγάπες, χάδια, φιλιὰ... κ' ὕστερα
παρατημένη, ξεχασμένη.
Δεκάξι χρόνια πᾶνε ὁλόκληρα,
πῶς ὁ καιρὸς γοργοδιαβαίνει.

Κ. Παλαμ., ἐνθ' ἄν.

Κι ἂν ὁ θρηῖνος σου 'ς τὸ οὐράνιο δῶμα
σὰν ἀστραπόβροντο γοργοδιαβῇ...

Φ. Πανᾶς, ἐνθ' ἄν.

Σέρνον γοργοδιαβαίνοντας οἱ χρόνοι
καὶ θάνατο κι ἀθανασία

Ι. Πολέμ., ἐνθ' ἄν. Συνών. γοργοπερνῶ, ἀντίθ. ἀργοπερνῶ.

γοργοδιαγέρνω ἐνιαχ. γοργογαέρνω Κρήτ. (Βάμ. κ.ά.) — Λεξ. Δημητρ.

Ἐπιστρέφω, γυρίζω ταχέως ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ἄμε καὶ γοργογείρε, μὴ κάνῃς ἓνα μῆνα,
γιατὶ θεὸς νὰ 'ρθῇς νὰ μὲ βρῇς 'ς ἀραχνιασμένο μνημα
Κρήτ. (Βάμ.)

γοργοδιανεύω ἐνιαχ. Μέσ. γοργοδιανεύομαι Κρήτ. (Ἡράκλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. διανεύω.

Ταχέως καὶ ἐπιτυχῶς τακτοποιῶ τὰ ἐμαυτοῦ ἐνθ' ἄν.:
Μὴ δόνε κλαῖς αὐτό, γιατί γοργοδιανεύεται Κρήτ.
(Ἡράκλ.)

γοργοδρομός ἐπίθ. Ν. Ἐστ. 15 (1934), 209 καὶ 211 — Λεξ. Δημητρ.

